

O

Oakman, Douglas E., 1953. Des Moines, USA IA - Iowa Egyetem BA 1956. Grad. Theol Union PhD 1986. Tanított Santa Clara Egyetem 1986-87 Vendég előadó Pacific Luth. Theol. 1988- Szakterülete az Újszövetség **Művei:** „The Countryside in Luke-Acts in The Social World of Luke-Acts Hendrickson 1991. Jesus and the Economic Questions of His day Mellen, 1986

Oberlinner Lorenz 1950? Németország - teológiai doktorátus 1974 Freiburg. Habilitációja Freiburg 1979. Berlinben tanított a katolikus teológiai szemináriumban 1982-ben. Az újszövetségi bevezetés és kortörténet professzora Bonn 1983-84. Az Újszövetségi irodalom és egzegézis tanára Freiburg teológiai fakultásán 1984-től. **Művei:** Historische Überlieferung und christologische Aussage. Zur Frage der "Brüder Jesu" in der Synopse, FzB 19, Stuttgart 1975. Todeserwartung und Todesgewißheit Jesu. Zum Problem einer historischen Begründung, Stuttgart 1980. (Hrsg.), Auferstehung Jesu- Auferstehung der Christen, Deutungen des Osterglaubens, QD 105, Freiburg 1986. (Hrsg., zus. mit P.Fiedler), Salz der Erde - Licht der Welt. Exegetische Studien zum Matthäusevangelium. FS A.Vögtle, Stuttgart 1991. Die Pastoralbriefe. Erste Folge: Kommentar zum Ersten Timotheusbrief (HThK XI/2,1), Freiburg 1994, L + 312 S; Zweite Folge: Kommentar zum Zweiten Timotheusbrief (HThK XI/2,2.), Freiburg 1995, L + 187 S.

Oberški Janko 1893. Strmec Humski - 1969 Zágráb. Horvátország - Gimnáziumot Zágrábban végezte 1906-1914-ig. Ezt követően a zágrábi KBF-ra iratkozott ahol 1918-ban szerzett diplomát és ezzel egy időben pappá szentelték. Muraközben segédlelkész és hitoktató (1918-1920), Križevcin (a valamikori Kőrösi egyházmegye székhelye) gimnáziumi hittanár (1920-1923). 1921-ben a KBF-on a teológiai tudományokból megvédi doktori értekezését melynek címe: „Odnos Hrvata prema nepogrješivosti papinog za prvog vatikanskog koncila» (A horvátok viszonya a pápa tévedhetetlenségének kimondásával szemben az első vatikánum után). 1923-ban Zárgábba gimnáziumi hittanár 1934-ig. 1925-1935 a Katehetikai Társaság elnöke Zágrábban. 1934-1936 Rómába Pápai Bibliai Intézetben és magiszteri fkozoatot szerez.1937-től KBF szentírástudomány tanszékén dologzik. Először az Őszövetségi tanszék munkatársa, majd 1941-től a biblatudományok professzoraként dolgozik haláláig. Tanított hébert, különböző szemíta nyelveket (szír, arám, arab), bibliai bevezetőt, a biblikus könyvek egzegézisét. Minden tantárgyához maga készített kézikönyveket, amiket meg is jelentetett horvátul. A II világháború alatt (1944-1946), 1948-1950, 1958-1960 dékán, ő biztosította a háborús időben zárgábbi (KBF) teológiai fakultás működését. 1940-től 1946-ig a Horvát keresztény akadémia elnöke, 1949-ben a zágrábi székesegyház kanonokja, éveken keresztül a Horvát Szent Ciril és Metód Irodalmi társaság elnöke Zárgábban. **Művei:** *Osnovi katoličke vjere (A katolikus hit alapjai)* Zárgáb, 1931. *Hebrejska gramatika; Sirsko-aramejka gramatika; Arapska gramatika (Héber, szír-arám, arab nyelvtan)* Zágráb 1948. *Biblijska povijest Staroga i Novoga zavjeta (Az Ó és Újszövetségi bibliai történetek)* Zágráb, 1960.

O'Callaghan, José SJ, 1922 Tortosa, (Spanyolország) – 2001 Cugat del Vallés (Barcelona). Mindössze 18 évesen, 1940-ben lépett a jezsuita rendbe, 1952-ben szentelték pappá. Spanyolországban végezte tanulmányait San Cugat del Vallésban és Madridban, 1959-ben szerzett bölcsészti és filozófiai doktorátust, három kultúra esztétikai kategóriáinak vizsgálatából (disszertációja megjelent Madridban 1960-ban). Milánóban tanult tovább, ahol Orsolina Monteverchi vezette papirolgiai tanulmányait. Klasszikus irodalomból is doktorátust

szerezett 1960-ban. Disszertációja: *Cartas cristianas griegas del siglo V* (Barcelona 1963). 1961–1971 között bibliikumot tanított San Cugat del Vallés teológiai intézetében, és itt papirologiai kutató műhelyt alapított. Hála nagybecsű támogatóinak, többek között rokonának Josep Palau Ribesnek és P. O'Callaghannek, nagy mennyiségű kódexet tudott vásárolni. Megalapította a szakfolyóiratukat is, a *Studia Papirologiát*, majd ennek egy spanyol nyelvű változatát is, az *Estudis de Papirologia i Filologia Bíblica*t. 1971-től oktatta a papirologiát Rómában az Istitutum Biblicumon, egészen 1992-ig, amikor kiérdemesült professzorként visszaköltözött Barcelonába. 1983–1986 között volt a fakultás dékánja is. A bibliikum profeszszoraként számos előadást tartott Urbino egyetemén is. A tudományos világban leginkább ismert tézise 1972-ben látott napvilágot, azt állította, hogy a Qumran 7Q5 tekercs Márk evangéliumának töredéke lenne (*Papiros neotestamentarios en la cueva 7 de Qumran*, *Biblica* 53 [1972]. 91–100). Ezt a töredéket Kr.u. 50 táján fordították vissza héberre, és még másik hét ilyen töredéket is feltételezett újszövetségi iratként. Amikor ~ Sarriában megismerte José Maria Bover SJ-t, aki az ÚSz kritikai szövegének kiadásával foglalkozott, azonnal bevonta kutatásába. Később P. Boverrel együtt háromnyelvű Újszövetséget tett közzé *Nuevo Testamento Trilingüe* címmel (BAC; Madrid 1977). Ez lett a spanyol szövegkritikai kutatás bevezetése. Az újszövetségi papirologia körében ~nak számos publikációja látott napvilágot és kutató társaival szoros barátságot tartott. Akadémiai elfoglaltságai mellett tmindig talált időt Rómában és Spanyolországban pasztorális aktivitása számára is. Az olasz és a spanyol jezsuiták között szívesen ingázott, amíg az egészsége engedte.

O'Callaghan, Martinez José 1922 Tortosa, Spanyolország – Murcia Egyetemen szerzett licentiaat 1957—ben. Madrid Egyetemen PhD fokozatot 1959-ben. Millánói Egyetemen bölcsész doktorátust 1960-ban. Tanított Barcelona Theol. Fakultásán 1961-72. Pont. Bibl. Inst. Róma 1971-től. Az Intézet dékánja. Szerkeszti a *Studia papyrologia* 1962-83 között. Igazgatója a *Papyrologica Castroriviana* 1967-88. Vezetője a *Estudios de papirologia i filologia Bibl.* 1991-től. Szakterülete a szemita nyelvek, szövegek és feliratok. **Művei:** *Aula Orientalis* (1984). *Cronique d'Egyipte* 1975. *Cartas cristianas Griegas des siglo V* 19613. *Las tres categorisa esteticas de la cultura classica* 1960.

Ochs, Peter W., 1950 Boston USA, MA - Tanult Yale Coll BA 1971. Jehwish Tehol. Sem. MA 1975. Yale Egyetem PhD 1980. Tanított Collgate Egyetem 1986-88. Drew Egyem 1988- szakterülete a héber Biblia, apokrifok és post-biblikus tanulmányok. **Művei:** *Understanding the rabbinic Mind: Essay on the Hermeneutik of Max Kadushin* kidás. *Scholars* 1990.

O'Connell, Robert, H., 1955 Kitschener Kanada ON - Dallas Theol. Sem. ThM 1982. ThD 1989. Cambridge Egyetem PhD 1993. Tanított Dalla Bible Coll. 1983-85. Cambridge Egyetem Romsey House 1989-90. Cambridge Theol. Fakultáson 1990-91. Columbiában Keresztény Egyetemen 1991-93. Szakterülete a héber Biblia. **Művei:** „Deuteronomy IX 7 é 7,10-11” *Panelled Structure Double Rehearsal and Rhetoric of Covenant Rebuke* VT 42/4 (1992) „Deuteronomy viii 1-20”: *Assymetrical Concentricity and the Rhetoric of Conquest* VT 40/4 (1990).

O'CONNOR Jerome MURPHY 1935 Cork, Írország – Dominikánus szerzetesként tanult teológiát 1953-tól Dublinban 1960-ban szentelték pappá. Fribourg (Svájc) 1959-62 STL (1961); teológiai doktortáust (1962). Róma Biblikus Intézet 1963 BSS. École Biblique, Jeruzsálem 1963-65 diploma (1964). Róma Biblikus Intézet 1965 LSS. Heidelberg 1965-66 post graduális tanulmányok. Tübingen 1966-67 post-gaduális tanulmányok. Számos

egyetemen tanított (1967-72) lektor (1972-) az Újszövetéség professzora École Biblique, Jerusalem. Vendég profeszsor Notre Dame Egyetem (USA) 1983 Indiana Egyetem USA 1984; Dubuque, Iowa, USA 1969, 1974 St. Louis, 1991. Dublin, Írország 1973, 1988. San Francisco, California, USA 1971, 1975, 1979, 1982, 1993. Gonzaga Egyetem, Spokane, Washington, USA 1977, 1981, 1985, 1989. Edmonton, Canada 1977, 1980, 1984. St Norbert College, De Pere, Wisconsin, USA 1980, 1983, 1986, 1991, 1995, 1997. Yarra Theological Union, Melbourne, Ausztrália 1986, 1990 Catholic Theological Union, Chicago, USA 1992, 1996, 1997. Georgetown University, Washington DC, USA 1995, 1998. Concordia College, Moorhead, Minnesota, USA (2002). Alaska Pacific University, USA (2002). Harvard University, Cambridge, Mass. USA, 1969. McCormick Theological Seminary, Chicago, Illinois, 1969. National University of Ireland, Dublin, 1969, 1973, 1988. St Patrick's College, Maynooth, Ireland, 1973. University of Auckland, New Zealand, 1975. Pastoral Institute of New Zealand, Palmerstown North, 1975, 1986. National Pastoral Institute of Australia, Melbourne, 1976, 1980. Boston College, Chesnut Hill, Mass., USA, 1984. Holy Cross College, Mosgiel, New Zealand, 1986. Knox College, Dunedin, New Zealand, 1986. Otago University, Dunedin, New Zealand, 1986. Dublin University (Trinity College), 1988. University College Cork, Ireland, 1988. University of Notre Dame Australia, Perth, 1990, 1997. Conference of Major Religious Superiors of Ireland, State Apartments, Dublin Castle, Dublin, Ireland (15 May 2002). **Művei:** Paul on Preaching, London/New York: Sheed and Ward, 1964. La prédication selon saint Paul (Cahiers de la Revue Biblique, 4; Paris: Gabalda, 1966). Neubelebung der Predigt. Die Predigt bei Paulus, dem Verkünder, (Luzern/München: Rex-Verlag, 1968). Paul and Qumran (editor; London: Chapman, 1968). Paul and the Dead Sea Scrolls (New York: Crossroads, 1990). What is Religious Life? (Dublin: Dominican Publications, 1973; reedited 1977). Os Religiosos na Igreja Particular (São Paulo: Edições Paulinas, 1974). L'existence chrétienne selon saint Paul (Lectio Divina n°80; Paris: Éditions du Cerf, 1974). *A Vida de Homem Novo* (São Paulo: Edições Paulinas, 1975). *Becoming Human Together. The Pastoral Anthropology of St. Paul* (Good News Studies 2; Wilmington, DE: Glazier, 1977; 2nd revised and expanded edition, 1982). *The First Epistle to the Corinthians* (NT Message 10; Wilmington, DE: Glazier, 1979). *The Holy Land. An Archaeological Guide from Earliest Times to 1700* (London: Oxford University Press, 1980; *Das Heilige Land. Ein archäologischer Führer* (München: Piper Verlag, 1981). *Guide archéologique de la Terre Sainte* (Paris : Denoël, 1982). *La Terra Santa. Guida storico archeologica* (Bologna: Dehoniane-Eterea, 1996). *Przewodnik po Ziemi Swietej* (Warszawa: Oficyna Wydawnicza "Vocatio", 1996). *St Paul's Corinth. Texts and Archaeology* (Good News Studies 6; Wilmington, DE: Glazier, 1983; 2nd revised and expanded edition, 1992). *The École Biblique and the New Testament. A Century of Scholarship (1890-1990) The Theology of the Second Letter to the Corinthians (New Testament Theology; Cambridge: Cambridge University Press, 1991). [A popular treatment of the theological themes of the letter.] = La teologia della seconda lettera ai Corinti (Brescia: Paideia, 1993). *St Paul the Letter-Writer: His World, His Options, His Skills* (Good News Studies 41; Collegeville: Liturgical Press 1995). [Discusses Paul's use of secretaries and his use of epistolary and rhetorical techniques.] = *Paul et l'art épistolaire. Contexte et structures littéraires (Études annexes de la Bible de Jérusalem ; Paris: Cerf, 1994).* *St. Paul. A Critical Life* (Oxford: Clarendon Press, 1996). *1 Corinthians (Doubleday Bible Commentary; New York, Doubleday, 1998).* *Paul. His Story* (Oxford: Oxford University Press, 2004) *Histoire de Paul de Tarse, (Paris: Éditions du Cerf, 2004).* *Corinthe au temps de saint Paul. L'archéologie éclaire les textes, Initiations bibliques (Paris: Éditions du Cerf, 2004).* *Jésus et Paul - Vies parallèles, Lire la Bible, 144 (Paris/Montréal: Cerf/Mediaspaul, 2006).**

O'Connor, Michael Patrick 1950 Lackawanna USA, NY. - British Columbia Egyetem Kanada MA 1972. Michigan Egyetem AM 1974. PhD 1977. Szakterülete a héber Biblia, szemita nyelvek, szövegek és feliratok. **Művei:** Hebrew Verse Structure. Eisenbruns, 1980. Introduction to Biblical Hebrew Syntax. Eisenbrauns, 1990.

Odabašić, Božo, 1942 Novo Selo (Bosanski Brod mellett) –. A szarajevói katolikus teológia tanára. Az általános iskolákat szülőhelyén és Bosanski Brodban végezte, a gimnáziumi osztályokat a zágrábi érseki gimnáziumban, 1962-ben érettségizett. 1969-ig Gyakovón teológiát tanult, ahol a 1968-ban pappá szentelték. Két évig káplán volt Radunicán – Maglaj mellett –, majd négy évig Smiljan F. Čekade érsek személyi titkára és a szarajevói érseki iroda vezetője volt. 1970–1974 között a Szararevó-Banjaska Breg-i Rózsafűzér királynéja templom rektora és a Szent Pál plébánia papja volt (1972–1973). Számos boszniai folyóiratban publikált ebben az időszakban. 1974-ben Rómába ment tanulmányait folytatni. Az Aquinói Szt. Tamás Egyetemen – az Angelicumon – 1976-ban licenciátust szerzett biblikus tudományokból. Dolgozatának címe: *Israele come comunità escatologica nel libro di Deuterioisai*. A Pápai Biblikus Intézetben bibliai tudományokat tanult, majd ezt követően levéltárosi diplomát szerzett Vatikánvárosban. 1987–1988-ban a zágrábi hittudományi egyetemen doktorált. Teológiai és pasztorális folyóiratokba írt, tudományos konferenciák résztvevője volt hazájában és külföldön. 1980-tól állandó tanára a szarajevói katolikus teológiának, ahol ószövetségi bevezetőt és egzegéizist, általános bibliai bevezetőt – sugalmazás, szövegkritika, hermeneutika, héber nyelv, bibliai régészet – és az Ószövetség teológiáját tanítja. Tanít a mosztari teológián is és a zadari katekétikai intézetben. 1998–2003 között a szarajevói érsekség szerzetesi tanácsának elnöke volt. **Művei:** *Neiscrpno bogatstvo Biblije. Uz 50. obljetnicu Šarićeva prijevoda Svetoga pisma Staroga i Novoga zavjeta* (A Szentírás kimeríthetetlen gazdagsága. Šarić Szentírásfordításának 50. évfordulójára – ő és újszövetség) In: *Napredak – Hrvatski narodni kalendar za 1993*. Sarajevo 1992. 139–159; *Dijalog pomirenja i obraćenja* (A megbékélés és megtérés dialógusa) In: *Vrhbosnensia 2* 1997. 173–194; *Radost povratka na Sion (Iz 49, 14-26)* (A Sionra való visszatérés öröme) In: *Spe Gaudentes – U nadi radosni. Zbornik u povodu 80. rođendana fra Celestina Tomića* (prir. Ljudevit Maračić). Zagreb 1997. 108–127; *Blagoslovljeni i u miru. Aronski blagoslov Br 6,22–27* (Áron áldása, Szám 6,22–27) In: *O kraljevstvu nebeskom – Novo i staro. Zbornik radova u čast bonaventuri Dudi, OFM, u povodu 75. rođendana i 50 godina svećeništva*. Zagreb 2001. 57–76; *Vjera molitelja u pokorničkim psalmima* (Az imádkozó hite a bűnbánati zsoltárookban) In: ŠPORČIĆ, I. (szerk.), *Stari zavjet, vrelo vjere i kulture. Zbornik radova interdisciplinarnog međunarodnog simpozija*. Rijeka – Zagreb 2004. 141–176; *Uvod u knjigu Psalama i popravljene prijevode Psalama Dr. Ivana ev. Šarića na temelju izvornog hebrejskog teksta s kratkim komentarom za novo izdanje Šarićeva sv. Pisma priredio i napisao Božo Odobašić* (Bevezető a Zsoltárok könyvébe és a zsoltárok fordításának javítása dr. Ivan ev. Šarić héberből fordított Szentírás új kiadásához). Zagreb 2005.

Odeberg Hugo 1898 Åmal - 1973. Lund Svédország –Filozófiai doktorátus 1919-ben szerzett. Teológiai doktorátust 1921-ben. Klasszika filológiai licenciátust 1929-ben Uppsalai egyetemen szerezte. 1924-ben tanult London-ban is. 1928-tól megbízott előadó Uppsala-ban és egzegéizist tanított. 1932-ben megszerezte a teológiai doktorátusát. 1933–1964 Újszövetségi szövegmagyarázatot tanított Lund egyetemén. Hénoch 3 könyvének héber szövegét adta ki, valamint a négy evangélium magyarázatát készítette el 1929-ben. Sokat foglalkozott János evangélium 12. fejezetével. A Beresit rabba arám szövegével és írt arám nyelvtant is. Külön foglalkozott a galileai arám nyelvel 1939-ben. **Művei:** *Farisealaisuus ja kristillisuus*, Rauma 1947. *Pauli brev till Korintierna*. 1974. DKK . *3 Enoch or the Hebrew Book of Enoch*. Cambridge: Cambridge University Press, 1928. *3 Enoch of the Hebrew Book*

of Enoch. 1928. 500 pp. Héber szöveg angol fordítással bevezetővel és kommentárral. Pseudepigrapha. 1483.

Oden, Robert A. Jr., 1946 Vermillion-, USA SD - Harvard Coll. BA 1971. MA 1975. ThM 1972. PhD 1975. Tanított Harvard Egyetem 1971-74. Közel keleti történelem és szemita nyelvek Dartmouth Coll. 1975-81. Szerkeszti a Semeia kiadványt 1984-90. Szakterülete a héber Biblia. **Művei:** The Bible Without Theology. Harper and Row 1987. The Syrian Goddess (De Dea Syria) SBL Text and Trans Gred Roman Relig Ser. 1. kötet. Scholars 1976. 1986. Philo of Bylos: The Poenician History CBQ Mon. Ser. 9. (1981). Studies in Lucian's De Dea Syria HSM 14. Scholars 1977.

Oeming Manfred 1950? Németország - Teológiai tanulmányait Bonnban kezdte, majd teológiai doktorátust szerzett 1984 Bonn, Habilitált 1989 Bonn Lelekész 1988-1991 Bonn. Tudományos asszisztens 1991-1992 Mainz. DFG ösztöndíj 1992 -93. Osnabrück Ószövetségi tanszéken tanít 1993-96 Heildelbergben Ószövetségi teológiát tanít 1996/97. Szakterülete Izraeli történetírás, Zsoltárok, Jób, Intertestamentális irodalom, zsidó-keresztény dialógus. **Művei:** Gesamtbiblische Theologie der Gegenwart. Das Verhältnis von AT und NT in der hermeneutischen Diskussion seit Gerhard von Rad, Zürich, 3. Aufl. 2001. Das wahre Israel. Die genealogische Vorhalle 1 Chr 1-9 (BWANT 128), Stuttgart 1990. Einführung in die Biblische Hermeneutik (Einführungen), Darmstadt 2. Aufl. 2007. Das Buch der Psalmen 1, Stuttgart 2000. Judah and the Judeans in the Persian Period, Winona Lake 2006.

Oepke, Albrecht, 1881 Arle – 1955 Lipcse. Evangélikus teológus. Tanulmányait Göttingen és Erlangen egyetemeken végezte. 1914-ben teológiát tanított a lipcsei missziós szemináriumban. 1920–1922 között munkatársa és kiadója volt az evangélikus missziós lapnak. 1919-ben habilitált, 1922-től a lipcsei egyetemen tanított az ÚSz tanszéken, 1953-tól tanszékvezető volt. A nemzetiszocialista időszakban a hitvalló egyházhoz csatlakozott. 1945–1948 között egyházi vezető és zsinati munkatárs volt. Az 1-2 Tesszaloniki és a Galata levélhez írt kommentárt, de sokat foglalkozott hermeneutikai kérdésekkel is. **Művei:** *Die Briefe an die Thessalonicher*. Göttingen 1933, ¹²1971; *Das Paulusbild in der neueren deutschen Forschung*. Darmstadt 1964, ³1982; *Der Mythos. Rosenbergbetrachtungen*. Leipzig 1935, ⁶1941; *Jesus und das Alte Testament*. Leipzig 1938; *Geschichtliche und übergeschichtliche Schriftauslegung*. Gütersloh ²1947; *Der Brief des Paulus an die Galater*. Berlin ²1957.

Ogden, Graham S., 1938 Sydney Ausztralia - Tanulmányait Sydney Egyetem BA 1957. Moore Theol Coll. ThL 1961. London Egyetem BD 1962. Durham Egyetem MLit 1964. Princeton Theol. Sem. PhD 1975. Tanított Trinity Theol Coll. Singapur 1968-72. United Theol. Coll. Ausztrália 1976-78. Taiwan Theol. Coll. 1978-85. Ószövetségi teológiát tanított. Az akadémi Dékánja 1982-85. Kiadója a Taiwan Jorunal. Lf Theol-nak. Szakterülete Héber Biblia. **Művei:** Qohelet JSOT 1987. Joel. Eerdmans, 1987. Jonah. Yung Wang, 1985.

O'Hara, Edwin, (Vincent), 1881 Lanesboro (Minnesota) – 1956 Kansas City USA Katolikus pap. 1905-ben szentelték és Oregonban végzett pasztorális munkát, elsősorban az elmaradt katolikus nevelést igyekezett jobbitani. Országos katolikus oktatási konferenciákat szervezett 1923-tól, ezeket 1930-ig maga vezette. Ekkor lett Great Fall püspöke Montanában. 1939-ben Kansas püspöke lett, majd érsek, az USA püspöki konferenciájának elnöke, később bíboros. Ő hívta össze az első katolikus biblikus konferenciát az Egyesült Államokban 1939-ben, ebből a szervezetből nőtt ki az Amerikai Biblikusok Egyesülete (konfraternitása), a CBA, amelynek első választott elnöke Edward P. Arbez prelátus lett. (ld. Amerikai Katolikusok egyesülete)

Olivetanus, Pierre-Robert, 1506 Noyon – 1538 Itália. Református Biblia-fordító. Életről keveset tudunk. Kálvin rokona volt, 1526–1527-ben Noyon-ban tanult, majd jogot hallgatott Orleans-ban, ahonnan eretnokség miatt kicsapták az egyetemről. 1528-ban Strassburgban nyelvi előtanulmányokat folytatott a Biblia fordításához. 1531-ben Genben volt házitanító, de a reformációhoz való csatlakozása miatt elbocsátották. Neuchâtelben lett előjáró, 1532-ben részt vett a zsinaton Waldenser in Chanforan, itt kapta feladatul a Biblia franciára fordítását. Héber és arám nyelvismerete lehetővé tette, hogy az eredeti szövegből fordítsa az ÓSz-t, míg az ÚSz-i részben csak Lefevre d'Étaples 1528-as fordításának revízióját végezte el. 1535-ben elkészült a teljes fordítással, ezt a munkáját Genfben sokszor átdolgozták, ez lett az alapja a genfi francia Biblia-fordításnak. 1536-tól gimnáziumban tanított Genfben, majd 1538-ban Itáliába utazott, a ferrarai udvarban élt. Innen továbbutazva halt meg. **Művei:** *La bible qui est toute la sainte escripture, en laquelle sont contenues la vieil testament et le nouveau, translatez en Francoys.* Neuchâtel 1535; *Le Psalms de David. Translatez d'Ebrieu en Francoys. Les Livres des Salomoh. Le Proverbs, l'Ecclesiaste, Le Cantique des cantique. Translatez d'Ebrieu en Francoys.* Neuchâtel 1537–1538; *Le Nouveau Testament.* Neuchâtel 1538.

Olivi, Pierre (Petrus Johannis Olivi). 1247 v. 1248 Béziers /Sérignan (Fr.o.) -1297 Narbonne. Franciaország - 1259 v. 1260-ban már 12 éves korában belép a Ferences rendbe. 1266 v. 1267 tól tanul Párizsban. Hallgatta Bonaventúra előadásait, a Szentlélekről szóló előadás-sorozatára utal a műveiben. 1270-es években lektorként tanít Dél-Franciaországban a Narbonne-i v. Montpellier-i studiumban. 1277-82 Megírja a bibliai kommentárjainak és más teológiai műveit és a két legfontosabb szegénységről szóló írásait, *Quaestiones de perfectione evangelica* (Kérdések az evangéliumi szegénység kapcsán) és *Tractatus de usu paupere* (Traktátus a dolgok szegény használatáról). 1274-77 között elítélik Olivi szeplőtlen fogantatásról szóló tétéleit a provinciális káptalanon (Montpellierben?). Olivinek el kellett égetni bizonyos akkor írt műveit. a 7 egyetemi doktorból álló Ferences tanács elítél 34 kijelentést Olivi írásaiból. Négy teológiai témakört érintenek, egyik Olivi szegénység koncepciója. 1285-ben sikeresen megvédi az álláspontjait a milánói nagy káptalanon, de eltávolítják az írásai olvasását. Ezt követően megírta az *Apologia* című művét. 1287 még egyszer sikeresen megvédi magát a következő nagykáptalanon Montpellierben a Provence-i tartományi vezetők vádjai ellenére. Eltörlik a vádak 1287-ben IV. Miklós pápa az *Exiit qui seminat* című bullát szerkesztő tanács egyik tagjának nevezi ki. 1287-89 IV. Miklós ajánlására a firenzei studium lektora lett. Így eltávolítják Dél Franciaországból. Itt találkozik Ubertino de Casale-val, Angelo de Clareno-val, és Conrad d'Offida-val. A spirituálisok szellemi atyjává válik 1290 Montpellier-i studium lektorának nevezik ki. 1297 meghal Narbonneban. Eltemetik a Narbonne-i Ferences templomban. 1297-1318 számos dél-francia harmadik rendi, spirituális, és Spirituálisok iránti rokonszenvezők szentnek tisztelik. A Narbonne-i Ferences templom népszerű zarándok helyé válik. 1312 a vienni zsinat vitái következtében V. Kelemen elítéli néhány tételt, amely Olivitól származik. 1318a rend vezetői parancsára kiássák Olivi holttestét és újjátemetik egy rejtett helyen. Lerombolják a sírját. 1326 XXII. János pápa elítéli Olivi Jelenések Könyvéhez írt kommentárját. **Művei:** *Expositio in Canticum Canticorum.* Trans. J. Schlageter. Bilingual: Latin/German. (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 1999). *Lectura super Lucan.* Ed. F. Iozzeli. (in preparation in 1999!) *Opera. Censimento dei manoscritti.* Ed. A. Ciceri. (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 2002). *Questiones de Incarnatione et Redemptione. Questiones de Virtutibus.* Ed. A. Emmen & E. Stadter. (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 1981) *Questiones*

circa matrimonium. Editio princeps e commentario. Ed. and trans. A Ciceri. (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 1999). *Questiones de Romano Pontifice et aliae*. Coll. & ed. M. Bartoli. (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 1999). *Quodlibeta quinque*. Ed. S. Defraia (Grottaferrata: Editiones Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas, 2002). *Quaestiones in secundum librum Sententiarum*. (Bibliotheca Franciscana Scholastica 4-6), ed. B. Jansen (Quaracchi: Collegium S. Bonaventurae, 1922-26). *Quaestiones logicales*. Ed. S. Brown, *Traditio* 42 (1986) 335-88. *Peter of John Olivi on the Bible: Principia on the Study of Scripture, Commentary on Isaiah, Commentary on 1 Corinthians*. Ed. Gedon Gál, O.F.M. & David Flood, O.F.M.. (New York: St. Bonaventura University, 2001) *Peter of John Olivi on the Acts of the Apostles*. Ed. David Flood, O.F.M.. (New York: St. Bonaventura University Press, 2001). *Peter of John Olivi's Commentary on Genesis*. Ed. David Flood, O.F.M.. (New York: St. Bonaventura University Press, forthcoming). "Petri Iohannis Olivi Tractatus de verbo," ed. R. Pasnau, *Franciscan Studies (Essays in Honor of Fr. Gedeon Gál)* 53 (1993), 121-53. [Excerpt from the Commentary on the Gospel of John. Published in 1997.] "Petrus Ioannis Olivi. Epistola ad fratrem R.," ed. C. Kilmer and E. Marmursztejn, *Archivum Franciscanum Historicum* 91 (1998) 33-64. "The Mental Word" (= *Tractatus de verbo*), in R. Pasnau (tr.) *Cambridge Translations of Medieval Philosophical Texts. Volume 3: Mind and Knowledge* (Cambridge: Cambridge University Press, 2002), 136-51.

Olley, John W., 1838 Sydney, Ausztrália - Tanulmányait Sydney Egyetem Ausztrália BSc 1959. PhD 1963. Baptist Theol. Coll. New Wells, Ausztrália BD 1965. Melbourne Coll. of Div. ThM 1975. Szakterülete héber Biblia **Művei**: „Righteousness” in the Septuagint of Isaiah. *Scholars*, 1979.

Olshausen, Hermann, 1796 Oldesloes – 1839 Erlangen. Református ÚSz-egzegéta. 1821-től Königsbergben, 1834-től Erlangenben professzor. Bekapcsolódott a königsbergi pietista misztikus mozgalomba is. **Művei**: *Biblia Commentar über semtliche Schiften des NT I-IV*. Königsberg 1830–1840; *Die echtheit der 4. kanon. Evv*. Königsberg 1823.

Olson, Dennis T., 1954 Leverage MN USA - Tanulmányait Augustana Coll. BA 1976. Luther Theol. Sem. MDiv 1980. Yale Egyetem MA 1981. PhD 1984. tanított Yale Div School 1981-82. United Luth Church 1984-87. Lelkész Luther NW Theol Sem. 1985-87. Szakterülete a héber Biblia. **Művei**: *Saints and Sojourness: An Old Testament Journey*. Augsburg/Fortress 1990. *The Mook of Numbers in HBC*. Harper and Row 1988. *The Death of the Old and the Birth of the New, The Framework of the Book of Numbers and the Pentatuch*. *Scholars*, 1985.

Olümpodorosz, 6. sz.-i egzegéta. **Prokopiosz** melléknéven ismert alexandriai diakónus, aki katénákat (kommentárokat) készített a Prédikátor, Jób, Jeremiás, Báruk és Ezdrás könyvéhez. Szeveriosz pátriárka ellen egy polemikus iratot is szerkesztett, de ez a műve elveszett. **Művei**: Migne PG 89, 936–.

O'Neill John C., 1930 Melbourne, Ausztrália - Tanulmányai Melbourne Egyetem BA 1951 Cambridge PhD 1959. Tanított Melbourne Egyetem 1952-54. Tuto Ormond Coll. Ausztrália 1959-64 között. Lektor Wesminster Coll. Anglia 1964-85 között ahol nyelvet és irodalmat tanított. Edinburgh Egyetem 1975-77. Újszövetség tanára. Szakterülete az Újszövetség, apokrifok és post-biblikus tanulmányok. **Művei**: *The Bible's Authority: A Portrait Gallery of*

Thinkers from Lessing to Bultmann. T and Clark, 1991. Paul's Letter to the Romans. Penguin, 1975. The Recovery of Paul's Letter to the Galatians, SPCK 1972.

Onuki, Takashi 1945 Hamanatsu-shi Japán - Tokió Egyetem MA 1972. München ThD 1979. Tanított Tokió Women's Christian Egyetem 1980-82. Tokiói Egyetem tanára 1991-től. Vezeti a Japán Biblikus Intézetet 1990-től. Szakterülete az Újszövetség, egyiptológia, post-bibliikus tudományok. **Művei:** Gnosis und Stoa: Eine Untersuchung zum Apokryphon des Johannes NTOA 9 (1991) Studies in the Gospel and Sociology of Literature (Iwanami-shoten 1991.)

Oorschot Jürgen van 1957 Düsseldorf, Németország - Evangélikus teológiát tanult 1977-1982 Marburgban. Teológiai doktorátusát 1986-ban Marburgban szerezte Otto Kaiser-él. Habilitációs felkészülés 1986-1988, lelkész avatás 1988-1992 és lelkész. Habilitált 1991-ben Marburg-ban. Heisenberg Ösztöndíj 1992-1995. Janítani Jénában kezdett 1995-2006 Ószövetség tanszéken.

2006-tól Erlangen-Nürnberg Egyetem ószövetségi tanszékén nyilvános rendes tanár. Szakterülete Ószövetségi antropológia, bölcseségi irodalom Jób és Bölcsesség könyve. Zsoltárok és vallási jámborság irodalma. kánon történet és tudomány történet. **Művei:**

Órigenész, latinul: **Origenes**, 185 Alexandria – 254 k. Tyrus. Görög nyelvű egyházi író. Az alexandriai egyház katekétikai iskolájának lett a vezetője, kiváló filozófiai műveltséggel rendelkezett, jól ismerte a Szentírást. Palesztinában szentelték pappá, mire az alexandriai püspök haragjában kiközösítette. ~ Caesareában teológiai iskolát nyitott és a keresztény közösségnek prédikált. A Decius-féle üldözésben börtönbe vetették, a császár halála után szabadult. Rengeteg művet írt, amelyek nagyrésze elveszett. Részt vett a 2. konstantinápolyi zsinaton, Justinianus parancsára eretnekként elítélték. Fiatalkori műve, a *Peri arkhón* az első szisztematikus teológiai összefoglalás, ebben fejtette ki egzegetikai elveit, amelyek szerint a Szentírásban a szó szerinti értelmén kívül a spirituális értelmet kell keresni, hogy az egész Szentírást értelmezni tudjuk. A szentírástudomány terén nagy alkotása a *Hexapla*, amelyben hat oszlopban állította egymás mellé a Szentírás héber szövegét és görög fordítását. Egzegetikai műveit kommentárok vagy homíliák formájában alkotta meg, de jórésztük csak töredékesen maradt fenn. Hosszabb részek maradtak meg János és Máté evangéliumához, valamint a Római levélhez és az Énekek énekéhez fűzött kommentárjából. Mózes és József könyveiről szóló homíliái a középkori szerzetesek között voltak népszerűek. **Művei:** Migne: PG. 11–17; VANYÓ L. (szerk.), *Az ókeresztény egyház és irodalma*. Bp. 1980; PESTHY M. (ford.), *Órigenész: Kommentár az Énekek énekéhez*. Bp. Atlantisz 1991; Delarue, C.V. (szerk.), *Opera omnia, vel graece vel latine extant... latine versa...* 1–7 Paris 1733–1739; reprint: 1960–1964 (MG 11–17); LOMMATZSCH, C. H. E. (szerk.), *Opera omnia*. 25 kötet. Berlin 1831–1848; SCHULZ, W. (szerk.), *Origenes, ausgewählt und übersetzt*. Berlin 1962; HEILMANN A. – KRAFFT, H. (szerk.), *Texte der Kirchenväter*. 4 kötet. München 1963–1964; VOGT, H. J., *Origenes. Der Kommentar zum Evangelium nach Mattäus*. 2 kötet. Stuttgart 1983; *Commentarii in epistulam ad Romanos* (latin/német). Freiburg – Wien 1990.

Osborne, Grant R. 1942. New York-, USA NY – Trinity Evang Div. School MA 1971. Aberdeen Egyetem Skócia PHD 1974. Tanított Winipeg Theol. Sem. Kanada 1974-77. Trinity Evang Div. School 1977-től. Szakterülete az Újszövetség. **Művei:** A Comprehensive Introduction to Biblical Interpretation. InterVarsity 1991. The Resurrection Narratives: A Redactional Study. Baker, 1979.

Osiander, Andreas, Gunzenhusen Nürberg 1498 – Königsberg 1552. Protestáns teológus, Nürberg reformátora. Lipszében, Altenburban, tanult teológiát, Ingolstadtban pedig keleti nyelveket. 1950-ben szentelték pappá, a Nürnbergi ágostonosoknál tanított héber nyelvet. 1522-ben Vulgata-rekonstrukciót adott ki a héber alapján. Luther meggyőzte teológiájának igazságáról, Albrecht Dürernek, a festőnek jó barátja volt. 1525-ben megnősült, Albrecht brandenburgi választófejedelmet a reformáció mellé állította, aki az újonnan alapított egyetemre, Königsbergbe nevezte ki teológiatanának. Itt sajátos megigazulás-tana miatt kemény összeütközésbe került a többi protestáns irányzattal, a vita négy évig tartott. A héber nyelv és a kabbalisztikus magyarázat, illetve a zsidó misztika szakértője, a zsidó–keresztény vita és a rituális gyilkossággal kapcsolatos vád elleni tiltakozás vezető alakja. Ezzel kapcsolatos írását 1983-ban Tel Avivban újra kiadták. A teológiai vitában részben Luther és Melancthon is ellene fordult, de Albrecht herceg kitartott mellette. 1543-ban Kopernikusz fő művének, a *De revolutionibus*nak (Nürberg 1543) a gondozását átvette és előszavában kijelentette, hogy hipotézisen alapul, ezért 1828-ban levették a vatikáni indexről (tiltó lista). 1551-ben Samland protestáns püspöke lett. **Művei:** MÜLLER G. – SEEBAB, G. (szerk.), *Osianders Werke*. 6 kötet. Gütersloh 1975–; MÖLLER, W., *Andreas Osianders Leben und ausgewählte Schriften*. Elberfeld 1870. **Irodalom:** SEEBAB, G., *Das reformatorische Werk des Andreas Osiander*. Nürnberg 1967.

Osiak, Carolyn A. 1941. St. Charles USA MO – Manhattanville Coll. MA 1966. Harvard ThD 1978. – Tanított Maryville Coll. 1974-76. Harvard Egyetem 1976-77. Cath. Theol. Union 1977-től. Újszövetség professzora és a Bible Today szerkesztője 1978- Kiadója CBQ 1985-88. Szakterülete az Újszövetség, apokrifok és post-biblikus tanulmányok. **Művei:** What Are They Saying About the Social Setting of the New Testament? Paulist, 1992. Rich and Poor in the Shepherd of Hermas: An Exegetical-Social Investigation CBQ Mon. Ser. CBA 1983.

O'Toole, Robert 1936. St. Louis, USA MO - St Louis Egyetem MA STL 1968. Pont. Bibl. Inst. Roma SSL 1970. SSD 1975. Oktatott Regina Mundi, Roma 1972-74. St. Louis Egyetem 1974-91 között. Az Egyetem teológiai fakultásának dékánja 1974-91. Pont. Bibl. Ist. 1991-től. Biblica szerkesztője 1991-től. Szakterülete Újszövetség. **Művei:** Who Is A Christian: A Study in Pauline Ethics. Liturgical Press, 1990. The Unit of Luke's Theology? An Analysis of Luke-Acts. Glazier 1984.

Ottosson, Magnus Y. 1929 Kristdala, Svédország – BTh 1956. ThLic 1962. ThD 1969. Tanított Oslo Norvég Egyetem 1983-85 között. Uppsala Egyetem Svédország 1983-94 között. Ásatások szakértője Tell El-Fikhar, Jordánia 1990-től. Szakterülete a Héber Biblia. **Művei:** Temples and Cult Places in Palestine. Boreas 1980. Gilead, Tradition and History 1969.

Otzen, Benedikt 1929 Koppenhága, Dánia – Koppenhága Egyetem MA Theol. 1955. Aarhus Egyetem ThD 1964. Tanított Koppenhága és Aarhus Egyetem Theol. fakultásán 1957-60. Tanszékvezető Aarhus Egyetemen 1964-től. Ószövetségi szövegmagyarázat tanára. Szakterülete a héber Biblia, szemita nyelvek szövegek és feliratok, post-biblikus tanulmányok. **Művei:** Judaism in Antiquity. Sheffiled, 1990. Myths in the Old Testament CSM 1980.

Ovadiyah, Asher 1937 Görögország - Tanult Héber Egyetem Jeruzsálem PhD 1971. Jeruzsálemi Múzeum Antik Gyűjteményének vezetője. 1969-71. Uper Montclair Coll. vezetője 1971-72. Tel Aviv Egyetem Izrael tanít 1972-86. Kairóban az központi Akadémián

tanít 1987-89. Ásatások vezetője Elijah Izrael 1966. Gáza 1967. Kedesh felső Galilea 1981. Szakterülete Archeológia. **Művei:** Mosaic Pavements in Israel 1987. Supplementum to the Corpus bysantine Churches in the Holy Land 1984. Geometric and Floral Patterns in Ancient Mosaics 1980.

Overbeck, Franz Camille, 1837 Szentpétervár – 1905 Basel. Evangélikus teológus. Párizsban és Drezdában tanult vallástörténetet, majd Lipszében és Göttingenben teológiát. 1864-ben Jénában tanár, 1870–1897 között az ÚSz professzora (később az ÓSz-é is) Baselben. Nietzsche barátja volt, a kereszténységet kritikusan szemlélte (idős korában agnosztikus lett). Tudományos érdeklődése az őskereszténység határterülete felé fordult, a közeli világvége várásával és ennek társadalomtisztító hatásával foglalkozott. ~ szerint a történeti kereszténység tévedésnek számított, különösen hangsúlyozta az őskereszténység és saját kora kereszténysége közötti ellentmondásokat. A formatörténeti iskola előfutárának tekinthető. Az őkeresztény egyházatyák írásainak minősítésére a világirodalom műfajait használta, számára az őkeresztény iratok irodalmilag izolált jelenségnek számítottak, a kereszténység az apologétákkal kezdte önmeghatározását. A kereszténység szellemtörténetét nem tudta racionális kategóriákban leírni, sajátos historizmusával Kierkegaard előfutára volt, mások a Barth-féle dialektikus teológia előfutárát látják benne. **Művei:** *Zur Geschichte des Kanons*. Göttingen 1880; *Über die Anfänge der patristischen Literatur*. Göttingen 1882 (utánnomás: 1954); *Über die Anfänge der Kirchengeschichtsschreibung*. Leipzig 1892; BERNOULLI, C. A. (szerk.), *Das Johannes-Evangelium, aus dem Nachlaß*. Leipzig 1911; *Christentum und Kultur*. Leipzig 1919.

Owen, David I., 1940 Boston USA, MA - Tanulmányait Brandeis Egyetem MA 1963. PhD 1969. Az Egyetem Múzeumát vezeti Brandeis-ben 1969-71. Cornell Egyetem tanára 1974-tanít a Nautical Archeology-ban 1975- A Nuzi és Hurri civilizáció szövegeinek kiadója. Ásatások szakértője Kyrenia Ciprus 1968-69. Porticell Olaszország 1970-71. Tel Aphek-Antipatris Izrael 1978-85. Szakterülete archeológia, mezopotámiai tanulmányok, szemita nyelvek szövegek és feliratok. **Művei:** Neo-Sumerian Archival Texts Primarily from Nippur in the University Museum, the Oriental Institute and the Iraq Museum Winona Lake, 1982. An Akkadian Letter from Ugarit at Tel Aphek. Tel Aviv, 1981.

Owen, Henry 1716 Dolgelly, Merionethshire - 1795 Edmonton. Anglia - Tanulmányait Jesus College, Oxford-ban kezdte 1736-ban BA diplomát 1739, MA fokozatot 1743-ban szerzett. Elsősorban matematikát kedvelte, majd orvosi tanulmányokat folytatott MB diploma 1746, MD fokozat 1753. Három évig praktizált, majd további akadémiai tevékenységnek és pasztorális munkának szentelte életét miután az anglikán egyház papja lett 1746-ban. Leggyakrabban 1769 -1771 Boyle Lectur kapcsán ismét meg elméletét. 1760 feleségül vette az anglikán püspök lányát Mary Butts 6 lányuk született. Wellsben élő biblia kutató, aki a maga korában a legjelentősebb kutatója volt a négy evangélium szerkesztés elméletének. Erősen hatott Johann Jakob Griesbach szinotikus hipotézisének kialakítása. Személyesen ismerte J. J. Griesbach-ot, aki angliai látogatása kapcsán használta az ő könyvtárát. (1764). **Művei:** *Harmonia Trigonometrica, or A short treatise on Trigonometry* (1748); *The Intent and Propriety of the Scripture Miracles considered and explained* (1755); *An Enquiry into the present State of the Septuagint Version of the Old Testament* (1769); *Critica Sacra, or a short Introduction to Hebrew Criticism* (1777); *Collatio codicis Cottoniani Geneseos cum editione Romana a Joanne Ernesto Grabe jam olim facta nunc demum summa cura edita ab Henrico Owen, M.D.* (1778); *A brief Account, historical and critical, of the Septuagint Version of the Old Testament, to which is added a Dissertation on the comparative Excellency of the Hebrew*

and Samaritan Pentateuch (1787); *The Modes of Quotation used by the Evangelical Writers, explained and vindicated* (1799).